

TAMPEREEN KAUPUNGINKIRJASTO MUSIIKKIOSASTO / HANKINTAOHJELMA 2011

1. Hankintaohjelman sisältö ja tavoite
 - 1.1. Kirjaston toiminta-ajatus
 - 1.1.1. Musiikkiosaston toiminta-ajatus
 - 1.1.2. Musiikkiosaston palveluajatus
 - 1.2. Musiikkiosaston käyttäjäkunta
 - 1.3. Musiikkiaineiston valinta
 - 1.3.1. Ulkoiset valintaperusteet: ulkoasu, tallennetyyppi, kieli, kappalemäärä
 - 1.3.2. Sisällölliset valintaperusteet
 - 1.3.2.1. Äänitteet
 - taidemusiikki
 - etnomusiikki
 - populaarimusiikki
 - 1.3.2.2. Nuotit
 - taidemusiikki
 - etnomusiikki
 - populaarimusiikki
 - 1.3.2.3. Kirjat
 - 1.3.2.4. Aikakauslehdet ja kausijulkaisut
 - 1.3.2.5. Muut tallenteet
 - 1.4. Musiikkiaineiston hankinta
 - 1.5. Musiikkiaineiston poisto ja varastointi

1. HANKINTAOHJELMAN SISÄLTÖ JA TAVOITE

Hankintaohjelmaan on kirjattu valintaan ja hankintaan liittyviä periaatteita ja käytäntöjä, joita noudatetaan Tampereen kaupunginkirjaston musiikkiosaston kokoelmatyössä. Hankintaohjelma toimii henkilökunnan työvälineenä ja antaa tietoa musiikkiaineiston valinnan ja hankinnan periaatteista kirjastonkäyttäjille ja henkilökunnalle.

1.1. Tampereen kaupunginkirjaston toiminta-ajatus

Tampereen kaupunginkirjasto on kaikille avoin sivistyspalvelu, joka perustuu monipuoliselle aineistokokoelmalle. Se tarjoaa tasa-arvoisia ja runsaita mahdollisuuksia oppimiseen, tiedonsaantiin, löytämisen iloon ja itsensä kehittämiseen.

1.1.1. Musiikkikirjastopalveluiden tavoite

Tampereen kaupunginkirjaston musiikkipalveluiden tavoitteena on tukea ja edistää kansalaisten musiikkiharrastusta. Musiikkiaineistokokoelmien ja palvelujen avulla kirjaston käyttäjät voivat kehittää ja ylläpitää musiikillisia

taitojaan, etsiä, löytää ja saada tietoa, elämyksiä ja virkistystä harrastusten, opiskelun, työn, terveyden ja hyvinvoinnin tueksi.

1.1.2. Musiikkiosaston palveluajatus

Musiikkiosastolla tarjoamme lainattavaksi tai kirjastossa käytettäväksi monipuolisen kokoelman musiikkikirjallisuutta, lehtiä, nuotteja, äänitteitä ja kuvataallenteita. Asiakkaiden käytettävissä on myös digitaalipiano sekä kaksi musiikkihuonetta, joissa on akustinen piano ja äänentoistolaitteet musiikin kuuntelua varten. Musiikkihuoneissa kirjaston käyttäjät voivat soittaa myös omia soittimiaan tai laulaa.

Aineiston valinnassa otamme huomioon sekä musiikin harrastajien, musiikin opiskelijoiden, musiikkia ammatissaan tarvitsevien että musiikista satunnaisesti kiinnostuneiden toivomukset ja tarpeet.

Kehitämme tiedonhaun apuvälineitä ja avustamme asiakkaita tietojen etsimisessä ja kirjaston käytössä sekä opastamme heitä käyttämään kirjastoa omatoimisesti. Täydennämme aineistotietokannan sisällönkuvailu- ja hakutietoja asiakaspalvelun vaatimien tarpeiden mukaan.

Käsitlemme aineistopalautukset, -varaukset ja postin päivittäin ja tarkkailemme varausten toimitusnopeutta säännöllisesti. Järjestämme kokoelmia päivittäin ja pidämme aineiston hyvässä käyttökunnossa. Huolehdimme siitä, että asiakkailla on mahdollisuus rauhassa lukea lehtiä, tutustua aineistoon, etsiä tietoja ja kuunnella musiikkia.

Pidämme tärkeänä, että asiakaspalvelussa on asiantuntevaa henkilökuntaa, joka on valmis opastamaan asiakasta tämän yksilöllisten tarpeiden mukaan.

1.2. Musiikkiosaston käyttäjäkunta

Toiminta- ja palveluajatuksessa on määritelty musiikkiosaston toiminnan tavoitteet, päämäärät ja käyttäjät. Palveluiden tarkempi suuntaus ja asiakasryhmien priorisointi on tarpeen aineellisten voimavarojen rajallisuuden vuoksi. Aineiston valinnassa otetaan ensi sijassa huomioon musiikin harrastajien ja opiskelijoiden tarpeet. Muita huomioonotettavia palveluiden käyttäjiä ovat musiikkia ammatissaan tarvitsevat sekä musiikista satunnaisesti kiinnostuneet. Musiikin harrastajien ryhmä on laaja ja moninainen. Joukkoon sopivat niin suosikkibändinsä kappaleita sähkökitaralla harjoitteleva nuori kuin eläkepäiviensä iloksi mandoliinia soitteleva kansalainen. Musiikin opiskelijoita ovat korkeakouluissa, konservatoriossa, musiikkiopistoissa tai muissa musiikkioppilaitoksissa opiskelevat ja yksityisopetusta nauttivat. Ammatissaan musiikkia tarvitsevat mm. ammattimuusikot, opettajat, toimittajat, terapeutit, teatteriohjaajat, näyttelijät ym. Lisäksi ja edellisiin ryhmiin liittyen monet organisaatiot ovat musiikkiosaston käyttäjiä (mm. kaupunginorkesteri, musiikkioppilaitokset, kaupungin eri hallintokunnat, teatterit, seurakunnat, kansalais- ja työväenopisto, koulut, päiväkodit ja radiot). Musiikkia tarvitaan satunnaisesti esim. häiden ja muiden merkkipäivien viettoon, illanistujaisiin yms. Eri-ikäiset oppijat tarvitsevat aineistoa esitelmien valmistelussa jne.

1.3. Musiikkiaineiston valinta

Musiikkiaineiston valinta perustuu kirjastoaineiston yleisiin valintaperiaatteisiin www.tampere.fi/kirjasto/valinta.htm. Aineistoa (kirjoja, lehtiä, nuotteja, partituureja, cd-levyjä, kuvataallenteita) hankitaan pääasiassa lainattavaksi. Hakuteoksia, aikakauslehtiä ja joitakin nuottikokoelmia hankitaan myös pelkästään kirjastossa käytettäväksi.

Valinnoista päättävät musiikkiosaston kirjastonhoitajat. Valintapäätösten tukena käytetään mm. lehtiarvosteluja, verkkotietoa ja hakuteoksia. Valinnassa otetaan huomioon asiakkaiden toiveet, kysyntä ja arvioitu kysyntä. Valintaan vaikuttavat käytettävissä oleva aineistomääräraha ja kaupallinen tarjonta. Tavoitteet ja kaupallinen aineistotarjonta ovat usein ristiriidassa keskenään, koska joltakin musiikin alalta tarjontaa voi olla runsaasti ja joltakin taas hyvin niukasti. Musiikkia hankitaan pääkirjastossa myös lasten ja nuorten osastolle ja Pirkanmaa-kokoelmaan. Osastojen työnjako perustuu sisältöihin: lasten ja nuorten osastolle hankitaan lastenmusiikkia ja musiikkia varhaisnuorille. Ns. kotiseutuaineisto hankitaan Pirkanmaa-kokoelmaan, ja sitä hankitaan jonkun verran myös musiikkiosastolle lainattavaksi.

1.3.1. Ulkoiset valintaperusteet

Ulkoasu

Kokoelmiin valitaan saatavissa olevista ulkoasultaan parhaiten kirjastokäyttöön soveltuva tallenne. Aineiston tulisi olla kestävä ja helppokäyttöistä (esim. nuotin täytyisi pysyä avattuna nuottitelineellä).

Tallennetyyppi

Eri tallennetyyppien teknistä kehitystä seurataan, ja uusi tallennemuoto otetaan kokoelmiin sitten kun kaupallinen tarjonta on sisällöllisesti riittävän laaja-alainen ja sille on kysyntää. Lisäksi on otettava huomioon tekijänoikeuslain asettamat ehdot ja mahdolliset rajoitukset.

Kieli

Kirjallisuutta ja lehtiä hankitaan pääasiassa suomen ja englannin kielellä. Jonkun verran hankitaan myös ruotsin- saksan- ja ranskankielistä aineistoa. Muunkielistä aineistoa hankitaan vain mikäli vastaavansisältöistä aineistoa ei ole saatavana em. kielillä.

Kappalemäärät

Äänitteitä hankitaan yleensä 1 kappale / nimeke, muuta aineistoa tarpeen mukaan useampia kappaleita.

1.3.2. Sisällölliset valintaperusteet

1.3.2.1. ÄÄNITTEET

Äänitteet: taidemusiikki

Kotimainen taidemusiikki hankitaan mahdollisimman kattavasti. Ulkomaisesta taidemusiikista hankitaan eri tyylikausien säveltäjien teoksia merkittävimpien solistien esittämänä. Valinnassa otetaan huomioon esityskäytännöt ja tulkinnat ja pidetään huolta, että eri soittimien keskeinen ohjelmisto on kirjaston kokoelmissa.

Äänitteet: etnomusiikki

Kotimainen etnomusiikki hankitaan kattavasti lukuun ottamatta sellaisia lähinnä omakustanteina ilmestyviä äänitteitä, joiden tekninen tai musiikillinen taso on heikko. Ulkomaisen etnomusiikin äänitevalikoiman tavoitteena on antaa kuva eri maanosien ja maiden musiikista. Maahanmuuttajien toiveet otetaan huomioon kaupallisen tarjonnan antamien mahdollisuuksien mukaan.

Äänitteet: populaarimusiikki

Kirjaston kokoelmalla pyritään antamaan käsitys populaarimusiikin historiallisesta ja musiikillisesta kehityksestä. Tavoitteena on hankkia vähintään näytteenomaisesti eri maiden populaarimusiikkia. Valintatilanteessa suositaan suomalaista. Kokoelmaan hankitaan keskeisten esittäjien laadukkaiksi arvioituja äänitteitä.

Populaarimusiikin valinta on monesta syystä ongelmallista. Esim. viihdemusiikista on saatavissa hyvin vähän kriittistä tietoa valinnan avuksi, sillä musiikkilehdet eivät juurikaan esittele viihdemusiikkia. Pop/rockmusiikin valintaa vaikeuttaa ostomahdollisuuksia huomattavasti runsaampi ja nopeasti vaihtuva tarjonta sekä erityisesti uusien äänitteiden osalta arvostelujen ristiriitaisuus. Lisää valinnassa ja hankinnassa huomioon otettavia näkökohtia täältä www.tampere.fi/kirjasto/musiikki/pophankinta.pdf

1.3.2.2. NUOTIT

Nuotit: taidemusiikki

Nuottikokoelmaan hankitaan monipuolinen valikoima eri soittimien keskeistä ohjelmistoa ja soitinkouluja. Yksittäisille soittimille ja lauluäänille hankittava aineisto on vaikeusasteeltaan suurimmalta osaltaan helppoa tai keskivaikeaa. Yhtyenuotteja ostetaan ensisijaisesti duo-kvintettikokoonpanoille. Isompien yhtyeiden nuottien hankinnan määrää kysyntä ja orkesterinuohteja stemmoineen hankitaan vain poikkeustapauksessa. Kamari- ja orkesterimusiikin keskeisiä teoksia hankitaan pienoispertituureina ja vokaalimusiikkiteoksia sekä solistisia orkesteriteoksia pianopertituureina. Vaikeita virtuositeoksia hankitaan rajoitetusti, samoin kuin uuden musiikin teoksia, jotka sisältävät graafista notaatiota, koska niiden kysyntä on vähäistä. Kotimaisen musiikin painoarvo on valintatilanteessa suurempi kuin ulkomaisen.

Nuotit: etnomusiikki

Kotimaisia nuottijulkaisuja hankitaan arvioidun kysynnän mukaan, pirkanmaalaisia kuitenkin kattavammin. Euroopan maiden ja muiden maanosien etnomusiikeista hankitaan nuotteja näytteenomaisesti.

Nuotit: populaarimusiikki

Kotimaiset nuottijulkaisut hankitaan kattavasti ja ulkomaista aineistoa keskeisimmiltä esittäjiltä ja säveltäjiltä. Populaarimusiikkia ostetaan myös erilaisina kokoelmina arvioidun kysynnän mukaan. Sen sijaan yksittäisten kappaleiden nuotteja hankitaan vain, jos tiettyä teosta jatkuvasti kysytään eikä sitä ole kokoelmanuoteissa. Populaarimusiikin eri lajien (pop/rock, jazz, blues) soitinkouluja hankitaan monipuolisesti eri soittimille.

1.3.2.3. KIRJAT

Kotimainen musiikkikirjallisuus hankitaan kattavasti. Vieraskielisen kirjallisuuden hankinnassa otetaan korvaavana tiedonlähteenä huomioon verkkotiedon tarjonta ja esim. populaarimusiikin hakuteoksia hankitaan vain erittäin perustelluista syistä.

1.3.2.4. AIKAKAUSLEHDET JA KAUSIJULKAISUT

Aikakauslehdet ovat tärkeä osa kokoelmaa, koska niistä saadaan tietoa uusista ja ajankohtaisista musiikki-ilmiöistä. Kotimaisia musiikkilehtiä tilataan mahdollisimman kattavasti lukuunottamatta epäsäännöllisesti ilmestyviä omakustannetyyppisiä lehtiä. Ulkomaisia lehtiä tilataan arvioitun kysynnän mukaan mahdollisimman monelta eri musiikin alalta. Maksullisia verkkolehtiä ei toistaiseksi tilata.

1.3.2.5. Muut tallenteet

Kuvatallenteista hankitaan pääasiassa DVD-levyjä.

Tärkein valintaperuste on kuvan osuuden merkittävyys (esim. soitinkoulut, näyttämömusiikki).

Tekijänoikeuslaki rajoittaa merkittävästi kuvatallenteiden hankintaa, koska jokaisella kuvatallenteella on oltava lainauslupa.

1.4. MUSIIKKIAINEISTON HANKINTA

Aineiston hankinnassa käytetään kirjaston yleisiä menettelytapoja.

Päähankintapaikat valitaan tarjouskilpailun perusteella. Hankintakanavana käytetään keskitettyjä palveluja, joiden kautta esim. nuotit saadaan sidottuina ja vahvistettuina.

1.5. MUSIIKKIAINEISTON POISTO JA VARASTOINTI

Aineistoa poistetaan loppuun kuluneena, vanhentuneena tai tarpeettomaksi käyneenä. Myös palauttamatta jääneet lainat, joita ei ole saatu perityksi, ja kadonneet kappaleet poistetaan luetteloista tietyn ajan kuluttua. Kokoelmista poistettua aineistoa voidaan myydä. Poistettua aineistoa lähetetään myös Varastokirjastoon ja Tikkurilan musiikkivarastoon .

Tampereen kaupunginkirjastossa on hyväksytty yleiset poisto- ja varastointiperiaatteet, joissa määritellään myös musiikkiaineistoa koskevat periaatteet.